

Татјана Думитрашковић⁴⁶
Универзитет у Источном Сарајеву
Педагошки факултет у Бијељини

УДК 371.3::372.4]:81`243
Прегледни рад
дои: 10.7251/NSK1301287D

ДРАМА У НАСТАВИ СТРАНОГ ЈЕЗИКА

Апстракт: Овај рад нуди теоретски увид у вредност драме за учење страног језика. Драма доноси културно и језичко богатство пружајући увид у циљну културу и чинећи да се језички контексти лакше памте, тако што их смешта у реални социјални и физички контекст. Постоји много разлога зашто би требало да користимо драмски текст и драмске активности на часовима страног језика. Драма по самој својој природи укључује ученике у друштвене контексте који од њих захтјевају да мисле, говоре, манипулишу конкретним материјалом и деле гледишта како би могли да успјешно доносе одлуке. Укључивање у драмске активности може да помогне побољшању комуникације, мотивације, вјештине говора на страном језику, тимског рада, сарадње и изградње повјерења међу ученицима и наставницима. Такве активности су увјек забавне и представљају снажан мотивациони фактор за учење страног језика пружајући могућности за његове различите употребе.

Кључнеречи: драма, страни језик, драмске активности, језичке вештине

⁴⁶ tanjadumi@yahoo.com

Увод

Постоји пуно расправа о коришћењу драме у настави страног језика. Вон Ји Сем говори о комуникативном приступу, драмским техникама, вредности драме у образовању, њеним предностима и манама (Сем 1990). Мели и Даф истичу колико може да буде корисно користити драмске технике у настави страног језика, као и о томе како драма помаже да се усвоје нове речи, да се изгради самопоуздање, како да она мотивише студенте и помаже да се фокус помери са наставника на студенте (Мели и Даф 1982). Сесили О' Нил (1998) сматра да је драма специјална комуникацијска ситуација која захтева значајну флексибилност и вештине наставника. Сузан Холден даје дефиницију драме и објашњава како она омогућава једној особи да изрази себе. Она види драму као било коју врсту активности где се од студената очекује да замисле себе у некој другој ситуацији, ситуацији ван учионице или „у кожи неке друге личности” (Холден 1981). Драма у настави страног језика се између осталог може разумети као термин који подразумева „спектар усмених активности које имају елемент креативности” (Хабард, 1986). У ужем, конкретнијем смислу драма укључује пантомиму, играње улога, импровизацију, симулацију, интерактивне активности као што су различити облици дијалога и драматизација наративног текста.

Дакле, употреба драме у настави страног језика није нови концепт. Драма пружа одличну основу за истраживање теоретских и практичних аспеката страног језика. Импровизација, која је саставни део драмских активности, омогућава студентима да развијају комуникативне вештине у аутентичним и динамичним ситуацијама истовремено омогућавајући и наставницима да користе страни језик у комуникацији на један нов, интригантан и занимљив начин.

Драма и различити стилови учења

Драма има јединствену способност да у себи integriше различите стилове учења. Људи уче на различите начине и различитим темпом због својих биолошких и психолошких различитости (Риф

1992). Стиллови учења обухватају не само когнитивне већ афективне и физиолошке области.

Стронг, Силвер и Перини (2001) деле вербално-лингвистичку интелигенцију на следеће карактеристике: стручност, социјалне вештине, разумевање и креативност. Ако се ти стиллови учења ускладе са одговарајућим наставним приступима већа је вероватноћа да ће се мотивација и постигнућа студената знатно побољшати.

Вредност драме је у томе што у себи спаја различите стиллове учења. Студенти уживају у драмским активностима, радећи заједно у групама и делећи своје креативно изражавање. Чак и најстидљивији студенти могу да имају користи од драме и постану опуштенији играјући нове улоге и замишљајући да су неко други.

Хауард Гарднер (1993) сматра да драма има способност да обезбеди аутентично учење. Она обухвата вербално лингвистичко учење кроз употребу језика, речника и читања. Интраперсонално учење се односи на осећања и емоције који су укључени у драму, карактеризације и начин на који ми реагујемо као појединци, док интерперсонално учење произилази из рада са другима да би се успешно одиграла нека сцена или одиграле различите улоге. Логично учење следи из употребе модела узрочно-последичних односа и других концепата које драма обухвата. Понекад се музика или чак музика језика користи у раду са драмом.

У последњој деценији конструктивистичко учење постало је веома важна теорија учења. Такво учење укључује социјално, активно учење које је аутентично и засновано на разумевању, интеракцији, самоконтроли и емоционалној интелигенцији. Конструктивистичко учење помаже студентима који усвајају нове језичке вештине да стекну самопоуздање. Драма подстиче усвајње тих вештина подстичући развијање емоционалне интелигенције и истичући снагу мишљења у конструисању знања. Све ово доприноси способности драме да обједини све стиллове учења.

Драма у настави страног језика

Драма као спонтани, креативни облик импровизације или као књижевни текст непрестано се показује веома корисном у учењу страног језика и постоји много разлога зашто би требало да користимо драмски текст и драмске активности на часовима страног језика.

Романи и поезија садрже језичке облике које они који уче један страни језик могу тешко да разумеју. Тај проблем се може делимично решити адаптацијом таквих текстова, што води критикама да се тако стварају само бледе имитације оригиналног дела. Недостатак одговарајућих текстова у традиционалној књижевности отвара врата укључивању драме у наставу учења страног језика пошто она има тенденцију да користи „реалистичнији” језик од оног који се јавља у поезији и романима.

Када говоримо о усвајању или учењу страног језика, анализа језика у тексту је само један аспект његове употребе.

У аналитичком приступу драмском тексту језик се дели на фонолошке, лексичке компоненте и на основу тога се усвајају стратегије његовог усвајања. Користећи овај приступ наставник се бави структурама, односно језичким „ставкама” које треба „предавати”. Затим се бира књижевни текст који треба да послужи као пример употребе тих структура као и за њихово увежбавање.

За разлику од аналитичког приступа Роналд Вајт је 1988. дефинисао експериментални приступ драмском тексту. Овде се језик посматра као средство а не као објекат. Много више пажње се посвећује индуктивној методи учења кроз искуство тј. примену искуства студената на текст кроз охрабрујуће коментаре, одговоре и изразе који се базирају на тексту или његовој теми. Ово се често чини много важнијим за учење језика, јер наставник подстиче развијање језичких способност студената кроз организовање разноликих активности за студенте које подразумевају:

- препознавање приче, ликова, радње (почетни ниво);
- означавање гледишта, става или мишљења аутора – ликова;
- разумевање дела у односу на његов социокултурни и историјскополитички контекст;

- пружање личног-креативног одговора (критичка анализа текста).

Говорећи о вредности и коришћењу драме Мели и Даф (1978) кажу да она може да помогне наставницима да креирају реалне, животне ситуације у учионици.

Затим, драма може да уклони отпор који студенти могу имати према усвајању тј. учењу новог језика:

- чинећи учење тог новог језика пријатним искуством

- постављајући студентима реалне и достижне циљеве

- повезујући искуство учења језика са животним искуством студената.

Забавни аспект драме се никако не сме занемарити. Стидљивост и страх од коришћења страног језика често блокира усвајање тог језика. Када су студенти укључени у неку драмску активност постају опушенији и отворенији за нове концепте и лакше усвајају и уче језик.

Веома често, драма може да у студентима пробуди потребу за учењем језика, користећи „креативну напетост“ (ситуације које захтевају хитно решавање) чиме се поспешује њихова одговорност и креативност (Веселс, 1987).

Драма доноси културно и језичко богатство пружајући увид у циљну културу и чинећи да се језички контексти лакше памте, тако што их смешта у реални социјални и физички контекст. Користећи драму студенти постају лично и потпуно укључени у процес учења језика у контексту у којем је могуће да се осете мање самосвесним а више подстакнути да се изразе кроз вишеструке гласове различитих ликова (Виготски, 1987; Бахтин, 1986). Она по самој својој природи укључује студенте у друштвене контексте који од њих захтевају да мисле, говоре, манипулишу конкретним материјалом и деле гледишта како би могли да успешно доносе одлуке. Укључивање у драмске активности може да помогне побољшању комуникације, мотивације, вештине говора на страном језику, тимског рада, сарадње и изградње поверења међу ученицима и наставницима. Она подстиче вођство, тимски рад, компромис, вештине слушања. Драмске активности укључују машту, подстичу креативност, развијају организационе вештине као и вештине интерпретације и презентације, повећавају самодисциплину, концентарацију, подстичу ослањање на сопствене снаге и самосталност. Студенти су подстакнути да изразе сопствене

идеје да критички и самостално размишљају (Мекеслин 1996). Такве активности су увек забавне и представљају снажан мотивациони фактор за учење страног језика пружајући могућности за његове различите употребе.

Драма утиче на мотивацију студената јер је забавна а управо зато што укључује осећања, може да обезбеди богато језичко искуство за њене учеснике. Драма је оријентисана на оне који уче језик јер може да постоји само кроз активну сарадњу и Виготски је супротставља искључиво индивидуалним аспектима учења. Вредност драме се често приписује чињеници да она пружа контекст за различите језичке употребе, на тај начин развијајући језичку свест студената. У настави језика као и у драми контекст је веома важан. Студенти који разговарају међусобно и слушају једни друге у драмским активностима користе језик на комуникативан начин (вербално комуницирајући, користећи покрете тела, гестове, изразе лица, активно слушајући). Када се студенти нађу у улози неког лика они стичу способност разумевања и емпатије са ликом који тумаче. Они могу да упореде реакције лика који тумаче са својим могућим реакцијама и на тај начин они уче да препознају сопствене емоције и емоције других и да се успешно носе са њима. Коришћење интерактивних приступа захтева емоционалну интелигенцију, позитивну комуникацију и способност толеранције. Управо такве активности стављају акценат на социјалну интеракцију и омогућавају преношење знања у свет ван учионице.

Драмске текстове и активности могуће је спроводити на свим нивоима учења страног језика ако је наставници, као и студенти, схвате као комуникативну активност у којој су студенти ти који играју главне улоге и доносе одлуке.

Закључак

Користи које драма пружа за наставу страног језика су огромне. Она је користан енергетски стимуланс у учионици у којој студенти постају активни, забављају се и уживају у учењу. Она је корисна у анализи текста за препознавање стилских фигура и пажљивије изучавање језика и значења речи. Што се тиче развијања вештине

усмене комуникације, ту се користи од драме односе на изговор, интонацију и развој емоционалне интелигенције. Културне сличности и разлике могу да постану очигледније и разумљивије кроз драмске активности.

У коначној анализи очигледно је да драма има значајну и важну улогу у настави страног језика јер омогућава:

- усвајање смислене, тачне интеракције на страном језику који се учи;
- потпуно контекстуализовано усвајање новог речника и структура;
- повећано самопоздање студената који уче страни језик

Драма је утицајна и корисна наставна стратегија која може да се користи на различите начине у савременој учионици обезбеђујући услове за активно, конструктивистичко учење. Драма има способност да натера студенте да размишљају и да створи креативно окружење за учење у коме студенти развијају говорне вештине и емоционалну интелигенцију. Она је привлачна стратегија која промовише сарадњу, самоконтролу, циљано учење као и емоционалну интелигенцију. Драма се лако прилагођава различитим начинима обраде текста. Очигледне предности овог метода наставе леже не само у његовој способности да побољша усмене комуникацијске вештине, већ и да побољша самопоздање студената. Они стичу самопоздање да говоре страним језиком коришћењем језичких ритмова, израза, интонације, изговора. Пошто се многи студенти који уче страни језик боре са разноврсним тешкоћама његовог усвајања у свакодневним, животним ситуацијама, креативна драма у учионици ће стимулисати студенте да користе страни језик у аутентичним ситуацијама што ће довести до свеобухватног побољшања у коришћењу страног језика.

Литература

- Бахтин 1986: М. М. Bakhtin, *Speech Genre and Other Late Essays*, University of Texas Press.
- О' Нил 1998: С. О' Neill, *Words Into Worlds, Learning a Second Language through Process Drama*, Ablex Publishing corp. Stamford, USA.
- Гарднер 1993: Н. Gardner, *Multiple intelligences: The theory in practice*, New York: Basic Books.
- Хабард 1986: Р. Hubbard, "Adapting Existing Materials for CALL." *Ohio TESOL Newsletter*, Winter 1986.
- Холден 1981: S. Holden, (1981): *Drama in Language Teaching*, Essex: Longman.
- Мели и Даф 1982: А. Maley, А. Duff, *Drama Techniques: A Resource Book of Communication Activities for Language Teachers*, Cambridge University Press.
- Мекеслин 1996: N. McCaslin, *Creative Drama in the Classroom and Beyond*, London: Longman Publishers.
- Риф 1992: J. Reiff, *What Research Says to the Teacher: Learning Styles*, Washington, DC: National Education Association.
- Силвер и Перини 2001: H. Silver & M. Perini, *Teaching What Matters Most: Standards and Strategies for Raising Student Achievement*, Virginia: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Вајт 1988: R. V. White, *The ELT Curriculum: Design, Innovation and Management*, Oxford: Blackwell
- Виготски 1978: L. Vygotsky, *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*, Cambridge, MA: Harvard University Press
- Веселс 1987: С. Wessels, *Drama (Resource Books for Teachers)*, Oxford University Press.
- Вон Ји 1990: Sam Wan Yee, *Drama in Teaching English as a Second Language- a Communicative Approach*, The English Teacher.

Tatjana Dumitrašković

DRAMA IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING

Summary

This paper offers some theoretical insight into the value of drama for foreign language teaching. Drama provides cultural and language enrichment by revealing insights into the target culture and making language contexts memorable by placing them in a realistic social and physical context. There are many reasons as to why we should use drama activities in the foreign language classroom. Drama by its very nature involves students in social contexts where they are required to think, talk, manipulate concrete materials, and share viewpoints in order to make decisions. Reading plays and doing drama activities can help communication, motivation, speaking skills, team work, collaboration and building up confidence between students and teachers. These activities are always fun and entertaining and can provide motivation to learn. It can also provide varied opportunities for different uses of language.

Key words: *drama, foreign language teaching, drama activities, language skills*